

Opgave 4 Berichtgeving over Haren. De media onder vuur

Bij deze opgave horen de teksten 9 tot en met 11 uit het bronnenboekje.

Inleiding

Op 6 september 2012 nodigt een meisje uit Haren via Facebook haar vrienden uit voor haar zestiende verjaardag op 21 september. Per abuis schermt ze haar uitnodiging niet af zodat deze niet alleen door haar vrienden maar door iedereen gelezen kan worden. De uitnodiging wordt vervolgens door een paar jongeren 'gekaapt' en zij zorgen via de sociale media voor een razendsnelle verspreiding zodat de uitnodiging door enkele tienduizenden jongeren gelezen wordt.

De jongeren zijn geïnspireerd door de film Project X waarin een 'feestje' na een openbare uitnodiging via de sociale media volkomen uit de hand loopt. Op internet en de sociale media groeien in de aanloop naar de 21ste september de opwinding en de spanning en ook de traditionele media maken er melding van.

Op 21 september vinden ernstige rellen plaats in Haren. Een vraag die achteraf gesteld wordt is of het voorkomen had kunnen worden.

Onder voorzitterschap van Job Cohen doet de commissie 'project X' Haren onderzoek naar onder andere de rol van de sociale media, de massamedia en de autoriteiten. In maart 2013 verschijnt haar rapport.

Lees tekst 9.

Het rapport heeft de titel: 'Twee werelden'.

- 4p 20 Verklaar aan de hand van tekst 9 dat er binnen één samenleving zulke grote verschillen tussen jongeren en ouderen ontstaan dat je kunt spreken van 'twee werelden'.

Gebruik in je uitleg een functie van cultuur in de samenleving, het begrip dominante cultuur en het gebruik van sociale media.

Massamedia vervullen verschillende maatschappelijke functies. Binnen de jongerencultuur zijn sociale media erg belangrijk mede omdat ze één van de maatschappelijke functies vervullen die bij de traditionele media, sinds de ontzuiling, minder goed te herkennen is.

- 2p 21 Leg uit welke maatschappelijke functie van de sociale media binnen de hierboven genoemde jongerencultuur bedoeld wordt.

Lees de regels 1 tot en met 12 van tekst 10.

- 3p 22 Wat is een mediahype? Leg ook uit welk dilemma een journalist kan ervaren als hij niet bij wil dragen aan een mediahype.

- De commissie Cohen zocht een antwoord op de vraag of de beschuldigingen aan het adres van de media terecht waren. Een dergelijk onderzoek heeft pas zin als je aan een uitkomst gevolgen kunt verbinden.
- 2p 23 Leg aan de hand van artikel 7 van de Grondwet uit of er een **juridisch** gevolg zou kunnen worden verbonden aan het optreden van de media bij Project X Haren.

- Er zijn verschillende soorten onderzoek. Onderzoeken kun je indelen in kwalitatief en kwantitatief onderzoek.
- 2p 24 Blijkt uit tekst 10 of hier sprake was van een kwalitatief of een kwantitatief onderzoek? Leg je antwoord uit.

- Lees de regels 13 tot en met 28 van tekst 10.*
- 2p 25 Leg aan de hand van de tekst uit welke theorie over beïnvloeding door de media te herkennen is in de regels 13-28 van tekst 10.

- Lees tekst 11.*
- Uit tekst 11 kun je twee verschillende criteria voor nieuwswaarde afleiden. Niet alle media hanteren dezelfde criteria. Dat heeft te maken met de identiteit van het medium.
- 3p 26 a Geef twee criteria voor de selectie van het nieuws die je kunt afleiden uit tekst 11.
- b Welke van die twee criteria past beter bij de *NRC* en welke minder? Leg je antwoord uit.

Opgave 4 Berichtgeving over Haren. De media onder vuur

tekst 9

Zo wordt het feest gekaapt. Want het zou toch jammer zijn om deze kans op iets geweldigs, op een enorm feest met allemaal jongeren, zomaar
5 voorbij te laten gaan? Het past in de feestcultuur die zich de afgelopen jaren in Nederland heeft ontwikkeld. En dit is wel een heel bijzonder feest.
(...) Het is duidelijk: er is sprake van
10 twee werelden. Een jongerenwereld waarin sociale media een wezenlijke rol spelen, en een wereld van

ouderen, die geen idee hebben wat zich daar afspeelt, laat staan dat ze
15 weten hoe daarop te reageren. Ja, de term 'sociale media' is bij hen natuurlijk bekend, ook door de rol van de sociale media in de Arabische lente, maar wat het precies betekent, en
20 wat zich daar afspeelt... een blinde vlek. Zo hoort ook de burgemeester van Haren, in een redelijk vroeg stadium, voor het eerst over Project X Haren van zijn zoon.

naar: Commissie 'project X' Haren, Hoofdrapport, maart 2013, p. 9

tekst 10

De massamedia worden in veel commentaren over 'Haren' ervan beschuldigd het evenement groter te hebben gemaakt dan het normaal
5 gesproken geweest zou zijn. Volgens sommigen zouden zij zelfs olie op het vuur gegooid hebben. In elk geval hebben zij volgens velen gezorgd voor een mediahype. Zijn deze beschuldigingen terecht? In dit hoofdstuk proberen we hierop een antwoord te geven.
10 (...)
Het is belangrijk om op te merken dat we in dit hoofdstuk niet uitgaan van
15 eenduidige en rechtstreekse effecten van media(boodschappen). Verondersteld wordt dat de betekenis die ontvangers aan beelden hechten niet van te voren vaststaat en per
20 individu sterk kan verschillen. Hoe

een boodschap wordt geïnterpreteerd is afhankelijk van een groot aantal factoren. Zo kan de boodschap dat het feest 'niet doorgaat' door een
25 bezorgde moeder heel anders worden opgevat dan door een jongere die vast van plan is om naar Haren te gaan.
Als er in dit hoofdstuk gesproken wordt over media die 'mobiliserend' en 'demobiliserend' zijn dan heeft dat dan ook voornamelijk betrekking op de boodschappen die worden geuit en niet op de wijze waarop deze
30 boodschappen door de kijker, luisteraar of lezer worden ervaren. Het gaat in dit hoofdstuk dus vooral om het beeld dat de media schetsen en niet zozeer over de receptie
40 hiervan.

naar: Commissie 'project X' Haren, Deelrapport 2, maart 2013, p. 53

tekst 11

Ombudsman NRC over berichtgeving Haren

- (...) Dan nu naar Haren, Groningen. Was wat daar gebeurde een vorm van journalistieke opruiing? Een spontane olop naar iets spectaculairs? Een uitbarsting van jeugdig testosteron in vreedstijd (en dus niets nieuws onder de zon)? Of een nieuw fenomeen?
- (...) Vanaf het moment dat het feest werd opgepikt door nationale media explodeerde Twitter met aanmoedigingen om naar Haren te gaan. Het resultaat was een koortsige pirouette van nieuws en amusement, van feiten en verwachtingen, die langzaam maar zeker naar een hoogtepunt toe ging. De rest is, zoals het heet, een feestje.
- Hoe moeten serieuze media hier dan mee omgaan? Moeten die zulke opgeklopte gekkigheid niet negeren? Nee, alleen al niet omdat vijf minuten Googlen voorbeelden oplevert van eerdere zogeheten Project X-feesten die volledig uit de hand liepen: dronkenschap, vernielingen, geweld. Er was dus voor media, om maar te zwijgen van de autoriteiten, volop aanleiding om alert te zijn. (...)

*naar: NRC-ombudsman Sjoerd de Jong in NRC Handelsblad,
25 september 2012*